

Brusel 20. června 2025
(OR. en)

10610/25

SOC 446
EMPL 305
AG 90
COH 113
SAN 374
GENDER 132

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Delegace
Č. předchozího dokumentu:	9321/25
Předmět:	Závěry Rady o podpoře starších osob při dosahování plného potenciálu na trhu práce a ve společnosti

Delegace naleznou v příloze závěry Rady k výše uvedenému tématu, které schválila Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele na zasedání konaném dne 19. června 2025.

PODPORA STARŠÍCH OSOB¹ PŘI DOSAHOVÁNÍ PLNÉHO POTENCIÁLU NA TRHU
PRÁCE A VE SPOLEČNOSTI

ZÁVĚRY RADY

RADA EVROPSKÉ UNIE,

PŘIPOMÍNÁJÍC:

1. čl. 3 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii (SEU), který mimo jiné stanoví, že Unie usiluje o plnou zaměstnanost a společenský pokrok, bojuje proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci a podporuje mimo jiné sociální spravedlnost a ochranu, rovnost žen a mužů a mezigenerační solidaritu, jakož i hospodářskou, sociální a územní soudržnost, a článek 145 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), který zdůrazňuje závazek Unie rozvíjet koordinovanou strategii zaměstnanosti za účelem dosažení cílů vymezených v článku 3 SEU, včetně plné zaměstnanosti a společenského pokroku;
2. článek 159 SFEU, který pověřuje Komisi každoročním vypracováním zprávy pro Evropský parlament, Radu a Evropský hospodářský a sociální výbor o pokroku dosaženém při dosahování cílů stanovených v článku 151 SFEU, mezi něž patří podpora zaměstnanosti, zlepšování životních a pracovních podmínek, přiměřená sociální ochrana a rozvoj lidských zdrojů za účelem trvale vysoké zaměstnanosti a boj proti vyloučení.

¹ Pro účely těchto závěrů se pojmem „starší osoby“ rozumí osoby ve věku 55 let a více.

Článek 8 SFEU dále stanoví, že Unie při všech svých činnostech usiluje o odstranění nerovností a podporuje rovné zacházení pro muže a ženy, zatímco článek 10 SFEU stanoví, že při vymezování a provádění svých politik a činností se Unie zaměřuje na boj proti diskriminaci mimo jiné na základě věku a zdravotního postižení.

3. článek 174 SFEU, který stanoví, že v rámci své politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti zaměřené na snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a na snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů Unie věnuje zvláštní pozornost venkovským oblastem, oblastem postiženým průmyslovými přeměnami a regionů, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami;
4. strategickou agendu Evropské rady 2024–2029, která se snaží komplexně řešit demografické výzvy a jejich dopad na konkurenceschopnost, lidský kapitál a rovnost, zajistit, aby evropský hospodářský model a systémy sociálního zabezpečení podporovaly prosperující dlouhodobou společnost, a investovat do dovedností, odborné přípravy a celoživotního vzdělávání a podporovat spravedlivou mobilitu talentů v rámci Evropské unie i mimo ni;
5. evropský pilíř sociálních práv s jeho zásadami a akční plán Komise, který zdůrazňuje význam zvýšení účasti pro všechny, včetně starších osob, na trhu práce, zajištění rovných příležitostí, podpory celoživotního učení, kvality práce a rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem a zlepšení sociálního začleňování při současném předcházení chudobě a poskytování přiměřených důchodových dávek, jež jsou úměrné předchozím příspěvkům, pro pracovníky a osoby samostatně výdělečně činné, a to s cílem navázat na dosažení hlavních cílů EU a vnitrostátních cílů pro rok 2030 v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby;
6. Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením, jejímiž smluvními stranami jsou EU a všechny její členské státy. Vzhledem k tomu, že se s věkem pravděpodobnost zdravotního postižení zvyšuje, je zásadně důležité odstranit překážky pro společenskou a ekonomickou účast všech osob s funkčním omezením, mimo jiné i zajištěním přístupnosti a přiměřených opatření, s cílem snížit rozdíly ve vyloučení, chudobě a zaměstnanosti mezi staršími lidmi a běžnou populací;

7. směrnici Rady 2000/78/ES, kterou se stanoví obecný rámec pro boj proti diskriminaci na základě věku, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení nebo sexuální orientace v zaměstnání a povolání, s cílem zavést v členských státech v praxi zásadu rovného zacházení. Směrnice rovněž zdůrazňuje potřebu věnovat zvláštní pozornost pomoci starším pracovníkům za účelem zvýšení jejich účasti na trhu práce;
8. směrnici Rady (EU) 2024/1499, kterou se stanoví standardy pro orgány pro rovné zacházení v oblasti rovného zacházení s osobami v otázkách zaměstnání a povolání bez ohledu na jejich věk, náboženské vyznání nebo přesvědčení, zdravotní postižení nebo sexuální orientaci;
9. rozhodnutí Rady² o hlavních směrech politik zaměstnanosti z roku 2024, a zejména hlavní směry 6 a 8, v nichž se členské státy vyzývají, aby usilovaly o zlepšení nabídky práce a přístupu k zaměstnání, celoživotního získávání dovedností a kompetencí, mimo jiné posílením inkluzivnosti a rozvoje lidského kapitálu a podporou získávání dovedností a kompetencí v průběhu celého lidského života, a aby prosazovaly rovné příležitosti pro všechny, mimo jiné prostřednictvím důchodových reforem, jež jsou podporovány politikami, které prosazují aktivní a zdravé stárnutí a prodlužují pracovní život;
10. stanoviska Evropského hospodářského a sociálního výboru (EHSV) s názvem: *Starší lidé ve světě práce – systémové faktory pro dobrovolné delší setrvání v pracovním procesu*³, *Dopad demografického vývoje z hlediska sociální Evropy*⁴, *Evropská strategie pro starší osoby*⁵ a *Podpora evropské mezigenerační solidarity – vstříc horizontálnímu přístupu EU*⁶, v nichž je zdůrazněna potřeba koordinovaných opatření v různých oblastech veřejné politiky za účelem podpory zaměstnanosti starších osob a význam sociálního dialogu v této oblasti;

² Rozhodnutí Rady (EU) 2024/3134 ze dne 2. prosince 2024 o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států.

³ Stanovisko EHSV: *Starší lidé ve světě práce – systémové faktory pro dobrovolné delší setrvání v pracovním procesu* (SOC/817 EHSV-2024), 26. února 2025.

⁴ Stanovisko EHSV: *Dopad demografického vývoje z hlediska sociální Evropy*, SOC 796, 18. září 2024.

⁵ Stanovisko EHSV: *Evropská strategie pro starší osoby* (2023/C 349/06), 12. července 2023.

⁶ Stanovisko EHSV: *Podpora evropské mezigenerační solidarity – vstříc horizontálnímu přístupu EU* (Úř. věst. C, C/2024/6869), 28. listopadu 2024.

11. dokument Evropské komise s názvem *Unie rovnosti: Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030*⁷, v níž se uvádí, že je třeba věnovat zvláštní pozornost starším osobám se zdravotním postižením, aby se zajistila jejich účast ve společnosti a na trhu práce;
12. sdělení Evropské komise s názvem *Demografické změny v Evropě: soubor opatření*⁸ a *Evropská strategie v oblasti péče*⁹, v nichž se uvádí, že politiky aktivního stárnutí, důstojné a uzpůsobené pracovní podmínky spolu s včasnou intervencí, podporou zdraví a prevence nemocí mohou posílit postavení starších generací, aby si dobrovolně prodloužily pracovní život a aby se dále podpořil delší nezávislý, zdravý a aktivní život a oddálil se vznik potřeby péče. Delší profesní život navíc může lidem umožnit, aby aktualizovali své dovednosti v praxi a zůstali aktivní; to pomůže zaměstnavatelům udržet si zaměstnance a zároveň to podpoří předávání znalostí v rámci vícegeneračních pracovních sil¹⁰;
13. *akční plán* Evropské komise *týkající se nedostatku pracovních sil a dovedností v EU*¹¹, v němž je zdůrazněna potřeba udržet starší osoby aktivní coby jeden ze způsobů, jak přispět k řešení nedostatku pracovních sil a dovedností;
14. závěry Rady o nedostatku pracovních sil a dovedností v EU, v nichž je zdůrazněn význam pružného uspořádání práce, inkluzivních pracovních příležitostí, spravedlivých pracovních podmínek, odborné přípravy a rozvoje dovedností za účelem udržení pracovníků a přilákání většího počtu osob na trh práce udržitelným způsobem a dále význam lepšího sladění povinností v oblasti péče s placenou prací, zejména zajištěním přístupu ke kvalitní péči, jako jsou péče o děti a pečovatelské služby pro starší osoby, s cílem podpořit genderovou rovnost a řešit nerovné rozdělení neplacených pečovatelských činností a domácích prací mezi ženy a muže.

⁷ Evropská komise, GŘ EMPL, 2021, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3e1e2228-7c97-11eb-9ac9-01aa75ed71a1/language-en>.

⁸ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Demografické změny v Evropě: soubor opatření, COM(2023) 577 final, Brusel, 11.10.2023.

⁹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o Evropské strategii v oblasti péče, COM(2022) 440 final, Brusel, 7.9.2022.

¹⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Demografické změny v Evropě: soubor opatření, COM/2023/577 final, s. 13.

¹¹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů s názvem Nedostatek pracovních sil a dovedností v EU: akční plán, COM(2024) 131 final, Brusel, 20.3.2024.

V závěrech se dále zdůrazňuje, že by měla být vypracována cílená opatření na podporu pracovníků, a členské státy se vyzývají, aby dále posoudily a řešily specifické potřeby starších pracovníků s cílem snížit překážky, které jim brání v zaměstnání, a umožnit jim zůstat na trhu práce déle a v dobrém zdraví nebo se vrátit do práce¹²;

15. *zelenou knihu o stárnutí*, kterou vypracovala Evropská komise a v níž se mimo jiné uvádí, že prosperující stárnoucí společnost je založena na zdravém a aktivním stárnutí, přístupu k vysoce kvalitním službám zdravotní a dlouhodobé péče i na celoživotním učení¹³, a v níž se dále konstatuje, že ačkoli pravomoci pro řešení důsledků stárnutí obyvatelstva jsou z velké části v rukou členských států, EU má dobré předpoklady k tomu, aby identifikovala a analyzovala klíčové problémy a trendy, usnadnila výměnu osvědčených postupů a podpořila opatření v oblasti stárnutí populace na vnitrostátní, regionální i místní úrovni. To může členským státům a regionům pomoci vytvořit vlastní individuálně přizpůsobený plán reakce na stárnutí populace.
16. zprávu Evropské komise a Výboru pro sociální ochranu o přiměřenosti důchodů z roku 2024, v níž se konstatuje, že klíčem k zachování přiměřených důchodů ve stárnoucí společnosti jsou inkluzivní a robustní trhy práce, která vyzývá k dalšímu úsilí o zajištění spravedlivého důchodového zabezpečení pro všechny, včetně politik ke zmírnění dopadu pečovatelských povinností, a o podporu delší kariéry, mimo jiné prostřednictvím pozitivních pobídek a flexibilních způsobů odchodu do důchodu při současném snížení rozdílů ve výši důchodů žen a mužů, a z níž vyplývá, že přiměřenost důchodů a fiskální udržitelnost jsou cíle, které jsou neoddělitelně spjaté a vyžadují integrovanou reakci na výzvu spojenou se stárnutím obyvatelstva¹⁴;

¹² Závěry Rady o nedostatku pracovních sil a dovedností v EU: mobilizace nevyužitého potenciálu pracovních sil v Evropské unii, přijaté Radou pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (EPSCO) dne 2. prosince 2024.

¹³ Zelená kniha o stárnutí „Podpora mezigenerační solidarity a odpovědnosti“, Evropská komise, COM(2021) 50 final, Brusel, 27.1.2021.

¹⁴ Zpráva o přiměřenosti důchodů z roku 2024: současná a budoucí přiměřenost příjmů ve stáří v EU. Svazek I, Úřad pro publikace Evropské unie, 2024, s. 12, <https://data.europa.eu/doi/10.2767/909323>. Závěry Rady ze dne 20. června 2024 o přiměřenosti důchodů (dokument 11398/24).

17. závěrečnou zprávu skupiny na vysoké úrovni pro otázky rovnosti, nediskriminace a rozmanitosti na téma *rovnosti věkových skupin a nediskriminace na základě věku*¹⁵, která se zabývá dopadem diskriminace na základě věku a věkové stereotypizace, nastiňuje příslušné právní a politické rámce a zároveň popisuje konkrétní výzvy a politické reakce prováděné na evropské a vnitrostátní úrovni;
18. Strategický rámec EU pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci na období 2021–2027¹⁶, který uvádí, že vzhledem ke stárnutí pracovníků je nezbytné přizpůsobit pracovní prostředí a úkoly jejich specifickým potřebám a minimalizovat rizika;

S PŘÍHLÉDNUTÍM K TĚMTO SKUTEČNOSTEM:

19. Demografické stárnutí je jednou ze strukturálních výzev pro konkurenceschopnost a růst, jimž členské státy čelí. Podle údajů Eurostatu představovaly v roce 2024 osoby ve věku 65 let a více 21,6 % obyvatelstva EU, přičemž tento podíl se má do roku 2060 zvýšit na 30 %. Podíl osob ve věku 15–64 let má ve stejném období klesnout z 63,8 % na 56,6 %¹⁷. Průměrný věk obyvatel se v letech 2002 až 2023 zvýšil z 39 na 44,5 roku a do roku 2060 dosáhne 48,8 roku¹⁸. Podíl obyvatel EU v produktivním věku se snižuje, zatímco podíl osob v důchodu roste, a v důsledku toho se předpokládá, že míra závislosti se bude stabilně zvyšovat z 33,9 % v roce 2024 na 59,7 % v roce 2100¹⁹. V roce 2022 představovaly v EU-27 osoby se zdravotním postižením 18,7 % osob ve věku 16–64 let a 52,2 % osob ve věku 65 let a více. Tvůrci politik proto čelí novým výzvám, pokud jde o životní a pracovní podmínky, sociální ochranu a přístup ke službám v oblasti péče.

¹⁵ *Age equality and non-discrimination on the grounds of age* (Rovnost věkových skupin a nediskriminace na základě věku), závěrečný dokument skupiny na vysoké úrovni pro otázky rovnosti, nediskriminace a rozmanitosti, Evropská komise, 1. prosince 2024, [Sít odborníků na boj proti diskriminaci – Evropská komise](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination/network-experts-field-anti-discrimination_en?prefLang=cs), https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination/network-experts-field-anti-discrimination_en?prefLang=cs.

¹⁶ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Strategický rámec EU pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci na období 2021–2027 – Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v měnícím se světě práce, COM(2021) 323 final, Brusel 28.6.2021.

¹⁷ Eurostat: demo_pjan, proj_23np (údaje získané dne: 17.2.2025).

¹⁸ Eurostat: proj_23ndbi (údaje získané dne: 17.2.2025).

¹⁹ „Population Structure and Ageing: Statistics Explained“ (Struktura a stárnutí obyvatelstva: vysvětlení statistik), Eurostat, únor 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing

Podpora příležitostí k ekonomické aktivitě pro starší osoby vyžaduje nový způsob myšlení na úrovni podniků, regionů, odvětví, členských států i EU. Jsou zapotřebí inovativní přístupy k pracovním podmínkám a profesní dráze, které starším lidem umožní udržet si fyzické a duševní zdraví, a zároveň rozvíjet své dovednosti, motivaci a produktivitu po celou dobu prodlouženého pracovního života²⁰. Inovativní přístupy jsou rovněž nezbytné pro účely přizpůsobitelných a přístupných pracovišť pro starší pracovníky.

20. Skutečnost, že více lidí než kdykoli dříve žije déle a zdravěji, znamená, že by mohli zůstat ekonomicky a společensky aktivní i po odchodu do důchodu a účastnit se sociálních činností. Tyto nové reality mění naše chápání dlouhověkosti a osvětlují významný přínos starších lidí pro společnost a ekonomiku prostřednictvím jejich delší ekonomické aktivity, účasti na společenském životě a dobrovolnictví, mezigeneračního učení a soudržnosti²¹.
21. Rozdíl ve výši důchodů žen a mužů vede k tomu, že ženy mají ve stáří menší finanční zabezpečení než muži. Ženy mají obvykle nižší příjmy než muži, neboť častěji pracují v hůře placených odvětvích a zaměstnáních a přizpůsobují své rozvržení práce tak, aby mohly po celý život vykonávat pečovatelské povinnosti, jelikož vykonávají většinu neplacené pečovatelské práce a domácích prací. Proto je u nich větší pravděpodobnost, že budou vykonávat nepravidelné, nebo dokonce neformální zaměstnání, než u mužů. Všechny tyto faktory spolu s delšími obdobími přerušení zaměstnání, nižšími mzdami a kratší kariérou snižují příspěvky žen na důchodové zabezpečení a jejich kumulované nároky. Existují však situace, například samostatná výdělečná činnost, kterou častěji vykonávají muži, jež mohou být spojeny s obtížnějším přístupem k důchodům, než je tomu v případě pracovníků v tradičních pracovněprávních vztazích²². K vyřešení tohoto problému mohou přispět politiky zaměřené na řešení systémových důvodů rozdílů v odměňování žen a mužů, poskytování větších ekonomických příležitostí v průběhu života a na zlepšení přístupu k sociální ochraně a službám v oblasti péče. Dobrovolné prodloužení ekonomické aktivity může starším lidem přinést dodatečný příjem.

²⁰ Eiffe, F.F. a kol. (2024), „Keeping older workers engaged: Policies, practices and mechanisms“ (Udržet zapojení starších pracovníků: politiky, postupy a mechanismy), pracovní dokument Eurofoundu WPEF24030, 2024, <https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/2024-02/wpef24030.pdf>

²¹ Zelená kniha o stárnutí „Podpora mezigenerační solidarity a odpovědnosti“, Evropská komise, COM(2021) 50 final, Brusel, 27.1.2021.

²² Evropská komise: Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování a Výbor pro sociální ochranu, *The 2024 adequacy report – Current and future income adequacy in old age in the EU* (Zpráva o přiměřenosti důchodů 2024 – Současná a budoucí přiměřenost příjmů ve stáří v EU). *Svazek II*, Úřad pro publikace Evropské unie, 2024, s. 240, <https://data.europa.eu/doi/10.2767/550848>.

22. Tzv. „sendvičová generace“²³, tj. osoby, které musí souběžně pečovat o děti i starší rodinné příslušníky, může být vystavena tělesné a duševní zátěži, jež by mohla vést k nenaplněnému ekonomickému a společenskému potenciálu i ke snížení kvality péče, kterou jsou tyto osoby schopny poskytovat. Přístup ke kvalitnímu předškolnímu vzdělávání a péči, placené rodičovské dovolené a kvalitním službám dlouhodobé péče má zásadní význam pro podporu rovnosti žen a mužů, ekonomické aktivity a rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem. Vzhledem k tomu, že aktivní a zdravé stárnutí snižuje u starších lidí potřebu péče, má jeho podpora pozitivní synergický účinek na tělesnou a duševní pohodu starší i „sendvičové“ generace.
23. Úspěšná opatření k dobrovolnému rozšíření ekonomické aktivity starších pracovníků jsou podmíněna jejich zdravotním stavem, který souvisí s životním stylem a socioekonomickými podmínkami, jakož i s kvalitou práce a pracovním prostředím, zejména s fyzickou a duševní náročností různých pracovních míst. Optimalizace zdravotního stavu starších osob vyžaduje trvalou a komplexní preventivní a léčebnou zdravotní péči přizpůsobenou specifickým potřebám a zdravotním problémům žen i mužů v kombinaci s odpovídajícími podpůrnými opatřeními a opatřeními v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
24. Rostoucí podíl starších osob v populaci v rychle se vyvíjejícím digitálním světě vyžaduje nové přístupy k politice zaměstnanosti a sociální politice. Změny ve struktuře rodin a rozvoj digitálních médií, včetně sociálních médií a nových způsobů komunikace na dálku, jakož i práce vykonávaná mimo pracoviště mohou přispět k rostoucímu pocitu izolace a osamělosti, ačkoli digitalizace může rovněž přispět k lepší propojenosti. U starší generace se mohou tyto změny projevit rychlejší ztrátou zdraví a nezávislosti²⁴, nedostatečnou podporou v potřebách péče a nárůstem chudoby a sociálního vyloučení²⁵. Všechny tyto otázky vyžadují vhodnou politickou reakci.

²³ Závěry Rady ze dne 2. prosince o zajištění rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem a genderové rovnosti pro všechny generace v kontextu demografických výzev (dokument 16065/24), s. 10.

²⁴ Sylke, V. a kol. (2024), „Loneliness in Europe: Determinants, Risks and Interventions“ (Osamělost v Evropě – klíčové faktory, rizika a opatření), Population Economics (Populační ekonomie), Cham, Springer. ISSN 1431-6978, <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-66582-0>.

²⁵ Mahoney, J. a kol. (2024), „Measuring social connectedness in OECD countries: A scoping review“ (Měření sociální propojenosti v zemích OECD), OECD Papers on Well-being and Inequalities (Dokumenty OECD o wellbeingu a nerovnostech), č. 28, OECD Publishing, Paříž, <https://doi.org/10.1787/f758bd20-en>.

25. Aktivní politiky na trhu práce by v souladu s nedávno navrženou zastřešující strategií týkající se *unie dovedností*²⁶ a *Akčním plánem týkajícím se nedostatku pracovních sil a dovedností v EU*²⁷ měly přispívat k posílení setrvání na trhu práce a začlenění na trh práce, jakož i k usnadnění plynulých přechodů mezi zaměstnáními, aby se zajistilo plné využití potenciálu, zkušeností a znalostí obyvatel v produktivním věku, včetně starších pracovníků. Lepší přístup k individuálně uzpůsobenému prohlubování dovedností a změně kvalifikace, uznávání dovedností, jakož i ke kvalitním pracovním místům a flexibilnějším a přizpůsobeným pracovištím může mít navíc pozitivní dopad na rozhodnutí starších lidí zůstat ekonomicky aktivní. V tomto ohledu by měla být respektována úloha a autonomie sociálních partnerů.
26. Evropská komise se zavázala vypracovat *strategii pro mezigenerační spravedlnost* s cílem *zmapovat, jak lze posílit komunikaci mezi generacemi, a zajistit, aby byly v rámci celé tvorby politik a právních předpisů respektovány zájmy současných i budoucích generací*²⁸.
27. Přínos starších osob by měl být obzvláště oceňován na pracovišti, kde může prostřednictvím vzájemného učení, sdílení znalostí a různých přístupů podpořit dynamiku, inovace a mezigenerační spolupráci, v rodinách, kde mohou starší lidé dobrovolně poskytovat neformální dlouhodobou péči doplňující formální pečovatelské služby a pomáhat mladým rodičům s pečovatelskými povinnostmi, a ve společnosti a místních komunitách, kde mohou starší lidé překlenout generační rozdíly, předávat kulturu, hodnoty a sociální normy mladším generacím, podporovat empatii a vzájemné porozumění a podporovat soudržnější a inkluzivnější společnost.

²⁶ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Unie dovedností, COM(2025) 90 final, Brusel, 5.3.2025.

²⁷ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů s názvem *Nedostatek pracovních sil a dovedností v EU: akční plán*, COM(2024) 131 final, Brusel, 20.3.2024.

²⁸ Pověřovací dopis předsedkyně Evropské komise Ursuly von der Leyenové adresovaný komisaři pro mezigenerační spravedlnost, mládež, kulturu a sport Glennu Micaleffovi, Brusel, 1. prosince 2024.

28. Z jednání zahájených během polského předsednictví na různých fórech (ministerská konference v Gdaňsku, zasedání Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele, neformální zasedání Výboru pro sociální ochranu) vyplynulo, že nejúčinnějším způsobem řešení problémů souvisejících s uvolněním ekonomického potenciálu starších osob je komplexní balíček politických opatření. Tento balíček by měl zahrnovat konkrétní politiky a zohledňovat vnitrostátní kontext. Mezi klíčové oblasti mohou patřit: motivace k dobrovolnému prodloužení profesní činnosti, podpora pružného uspořádání pracovní doby a přizpůsobení pracovišť a pracovních podmínek, antidiskriminační politika, cílená a inkluzivní odborná příprava, politiky v oblasti zdravotní prevence, cílená podpora ze strany veřejných služeb zaměstnanosti, činnosti sociálních partnerů, podnikové politiky a postupy, zlepšení péče a služeb dlouhodobé péče, řízení věkové struktury na pracovišti a řízení preventivní zdravotní péče. Kromě toho je nutná změna myšlení, aby se podpořilo společenské uznání cenného přínosu starších osob k ekonomické aktivitě.
29. příslušné pravomoci členských států a Unie podle hlav IX a X SFEU, jakož i zásady subsidiarity a proporcionality a probíhající práce na přezkumu Akčního plánu pro evropský pilíř sociálních práv v roce 2025²⁹,

VYZÝVÁ ČLENSKÉ STÁTY A EVROPSKOU KOMISI, aby v souladu se svými příslušnými pravomocemi

30. zvážily v nadcházejícím novém Akčním plánu pro evropský pilíř sociálních práv, jak účinně prosazovat politiky aktivního stárnutí, které povzbuzují starší Evropany k dobrovolnému prodloužení pracovního života, a jak podporovat příležitosti k hospodářskému růstu a tvorbě pracovních míst rozvíjením „stříbrné ekonomiky“. To by mohlo přispět ke zlepšení efektivnosti a udržitelnosti veřejných financí, řešení nedostatku pracovních sil a posilování konkurenceschopnosti EU, zajištění přiměřenosti sociální ochrany a rovněž k podpoře mezigenerační spravedlnosti a solidarity;

²⁹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o Akčním plánu pro evropský pilíř sociálních práv, Brusel, 4.3.2021, COM(2021) 102 (final), s. 41.)

31. bojovaly ve všech sférách společnosti proti ageismu a negativním stereotypům s ohledem na starší lidi obecně a starší pracovníky zvláště, a to zvyšováním povědomí o významu a přínosu aktivní účasti starších lidí na hospodářském, rodinném a komunitním životě. Součástí toho je rovněž podpora pozitivního vnímání úlohy starších lidí v ekonomice i ve společnosti, přičemž zvláštní důraz by měl být kladen na pozitivní vliv prodloužení jejich pracovního života a zapojení do komunitních iniciativ. Politická opatření v tomto směru by měla zohledňovat různorodost starších lidí jako skupiny;
32. řešily výzvy, jimž čelí starší ženy, a prosazovaly politiky, které zajistí příležitosti a podporu, pokud jde o jejich aktivní účast coby pracovní síly, kariérní postup, celoživotní výdělky a příjmy v důchodu. Politiky by měly zohledňovat zejména disproporční podíl pečovatelských povinností na straně žen a podporovat rovné rozdělení těchto povinností mezi ženy a muže;
33. zvyšovaly úsilí o podporu zdravého a aktivního stárnutí s přihlédnutím k vlivu zdravého životního stylu, nepracovních činností a sociálních vazeb na zachování samostatnosti, wellbeingu a důstojného života ve stáří. Prevenci je třeba uplatňovat v co největším předstihu a v průběhu celého procesu stárnutí, zejména s ohledem na ty, kdo jsou v nejzranitelnějších podmínkách a situacích;
34. kladly v nadcházejících společných zprávách o zaměstnanosti a dalších příslušných dokumentech důraz na politiky, které starší osoby motivují k prodloužení profesní a ekonomické aktivity.

VYZÝVÁ ČLENSKÉ STÁTY, aby:

35. braly náležitě v potaz, že dobrovolnou ekonomickou aktivitu starších lidí je důležité udržovat a prodlužovat, a případně s přihlédnutím k výchozím pozicím a vnitrostátním podmínkám zvážily ve vztahu k ekonomické aktivitě starších osob přijetí specifických cílů;
36. prosazovaly delší dobrovolné ekonomické i sociální zapojení starších osob prostřednictvím sociálního dialogu a komplexních přístupů založených na souborech politických opatření, které integrují opatření napříč klíčovými oblastmi politiky zahrnujícími mimo jiné účast na životě společnosti, zaměstnanost, bezpečnost a ochranu zdraví při práci, dovednosti, pracovní podmínky, rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem, rovné příležitosti, celoživotní učení a odbornou přípravu, podnikání, digitální technologie a technologie založené na umělé inteligenci, zdravotní péči a dlouhodobou péči a sociální ochranu. Členské státy se dále vyzývají, aby navrhovaly příslušné politiky při pečlivém zohledňování specifických potřeb starších lidí, včetně starších osob se zdravotním postižením, a aby zajišťovaly přístupnost s ohledem na duševní aspekty, intelektuální aspekty včetně kognitivních nebo smyslových, a dále fyzické a organizační aspekty. Je třeba zvažovat individuální okolnosti, aby systém pobídek k dobrovolnému prodlužování pracovního života zohledňoval různorodé potřeby, přání a schopnosti starších osob, včetně příslušníků různých profesních skupin, přičemž zvláštní pozornost by měla být věnována manuálním pracovníkům a osobám pracujícím v namáhavých nebo jinak náročných podmínkách nebo v upadajících a transformujících se odvětvích;
37. podporovaly digitální gramotnost, dovednosti a začleňování a zajišťovaly, aby z digitální transformace měli prospěch všichni občané, a to se zvláštním důrazem na potřeby starších lidí. Klíčový význam pro boj proti digitálnímu vyloučení, pro zmenšení digitální propasti a pro řešení problému nízkého využívání těmi, kdo by z těchto opatření potenciálně měli mít prospěch, zejména staršími osobami, má přístup, který je zaměřený na občany, a to pokud jde o uživatelskou vstřícnost a bezbariérovost, jež odpovídají potřebám starších osob;

38. integrovaly, kde je to možné, poskytování podpůrných služeb napříč všemi úrovněmi a odvětvími veřejné správy a místních orgánů i mezi sociálními partnery a dalšími relevantními nevládními subjekty a zároveň posilovaly spolupráci veřejného a soukromého sektoru tak, aby reálně byla ku prospěchu starším lidem z hlediska potřeb, včasnosti, plynulosti a selektivnosti. Rozvíjely dialog se zainteresovanými stranami o komplexních souborech politických opatření a jejich integrovaném poskytování vytvářením úzkých partnerství s odbory, zaměstnavateli, podniky a příslušnými organizacemi občanské společnosti v každé fázi tvorby, schvalování a provádění politik;
39. podporovaly ve spolupráci se sociálními partnery ve vztahu k zaměstnavatelům i pracovníkům řízení lidských zdrojů zohledňující věkovou strukturu, mimo jiné zvyšováním informovanosti zaměstnavatelů o přínosech celoživotního přístupu při najímání, odborné přípravě, udržování si a opětovném začleňování pracovníků a při co nejlepším využívání potenciálu starších osob, mimo jiné jejich vybízením k tomu, aby předávali své odborné a podnikatelské znalosti mladším generacím. Motivovaly zaměstnavatele k využívání potenciálu starších uchazečů o zaměstnání a lidí ekonomicky neaktivních. Je třeba uznat, že investice do prohlubování dovedností a změn kvalifikace, přizpůsobení pracovišť a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci s ohledem na potřeby starších pracovníků jsou proveditelné i přínosné;
40. zintenzivnily ve spolupráci se sociálními partnery úsilí o zavedení řešení, jež budou starší osoby motivovat k dobrovolnému setrvání na trhu práce, i po dosažení důchodového věku, v souladu s příslušnými doporučeními pro jednotlivé země vydanými v rámci evropského semestru, v příslušných případech odrazováním od předčasného odchodu do důchodu, zaváděním účinných stimulů pro dobrovolný delší pracovní život, umožňováním toho, aby mohli lidé současně pobírat důchodové dávky i pracovní příjem, a prosazováním mimo jiné flexibilnějších možností odchodu do důchodu;

41. podporovaly výměnu osvědčených postupů, mimo jiné v rámci skupiny na vysoké úrovni pro otázky nediskriminace, rovnosti a rozmanitosti, s cílem podporovat účinnější vnitrostátní opatření včetně strategií a akčních plánů pro řešení klíčových výzev týkajících se rovnosti na základě věku;
42. učinily v souladu s vnitrostátními správními postupy vhodné kroky k urychlení sběru údajů o rovném zacházení, včetně údajů rozčleněných podle pohlaví a věku, s cílem nerovnost a diskriminaci na základě věku lépe identifikovat a řešit.

VYZÝVÁ VÝBOR PRO ZAMĚSTNANOST A VÝBOR PRO SOCIÁLNÍ OCHRANU, aby:

43. podporovaly na základě svých rozsáhlých zkušeností v této oblasti výměnu osvědčených postupů, pokud jde o uznávání a využívání ekonomického a sociálního potenciálu starších osob a v rámci svých stávajících diskusí, podávání zpráv a činností zaměřených na vzájemné učení se zabývaly příslušnými výsledky;

VYZÝVÁ EVROPSKOU KOMISI, aby:

44. zohledňovala ekonomický i sociální potenciál starších lidí s důrazem na strategické perspektivy, jako je střední délka života, socioekonomické faktory nerovnosti včetně rozdílů ve výši důchodů, zdravotní stav, vznikající základní a přístupné technologie a změny na trhu práce. V rámci toho by se měla zabývat i vnímáním stárnoucí společnosti a zaměřit se nejen na náklady a výzvy, ale také na potenciální přínosy;
45. poskytovala formy výměny informací a příležitosti k učení ohledně postupů, které by starším lidem mohly umožnit setrvat na trhu práce, podporovaly pracovní sílu inkluzivní z hlediska věku, podporovaly podnikání, včetně sociálního podnikání, a motivovaly k práci po dosažení důchodového věku, stejně jako činnosti zaměřené na podporu společenské aktivity a boj proti osamělosti coby prvky na podporu aktivního a zdravého stárnutí a přístup k vysoce kvalitním službám dlouhodobé péče;

46. bojovala ve svých příslušných informačních kampaních proti stereotypům a prosazovala pozitivní obraz dlouhověkosti. Motivovala občany EU k tomu, aby se na dlouhověkost připravili, a to budováním gramotnosti týkající se dlouhověkosti, která jim pomůže připravit svou budoucnost;
47. stimulovala činnosti a zvyšovala informovanost, pokud jde o zdravé a aktivní stárnutí, a to nejen mezi staršími lidmi, ale i v celé společnosti, o kvalitní pracovní místa, spravedlivé a důstojné pracovní podmínky během pracovního života lidí, včetně vlivu zdravého životního stylu, rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem u žen i mužů, činností nesouvisejících se zaměstnáním a sociálních vazeb na udržení důstojného a samostatného života ve stáří, a to s ohledem na různé aspekty života, boj proti ageismu, včetně jakékoli diskriminace starších osob při přístupu k jejich právům a zajišťování plné účasti na společenském, kulturním, politickém a ekonomickém životě;
48. zajistila, aby byla v rámci nadcházející komplexní práce na *Strategii pro mezigenerační spravedlnost* věnována zvláštní pozornost také potřebám a zájmům starší generace, zejména pokud jde o ekonomickou a sociální aktivaci starších lidí, a zvážila možné iniciativy zaměřené na starší Evropany, které umožní jejich plné zapojení do společnosti a ekonomiky a podpoří větší solidaritu a angažovanost;
49. podporovala dostatečné financování ze strany EU v rámci stávajících finančních prostředků VFR s cílem umožnit starším lidem rozvíjet dovednosti, jež jim umožní přizpůsobit se moderním trhům práce a technologickým změnám, podporovala existenci pracovišť vstřícných ke starším osobám a jim přístupných a pracovní sílu inkluzivní z hlediska věku a současně uskutečňovala iniciativy, které jim umožňují podílet se na chodu ekonomiky i společnosti;
50. nadále sledovala a podporovala účinné provádění příslušných právních předpisů EU a dále usilovala o zlepšení antidiskriminačních právních předpisů, a to i pokud jde o diskriminaci starších osob a osob se zdravotním postižením.

Referenční dokumenty

Právní předpisy EU

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97

Směrnice Rady (EU) 2024/1499 ze dne 7. května 2024 o standardech pro orgány pro rovné zacházení v oblasti rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, rovného zacházení s osobami v otázkách zaměstnání a povolání bez ohledu na jejich náboženské vyznání nebo přesvědčení, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci, rovného zacházení se ženami a muži v otázkách sociálního zabezpečení a v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování a o změně směrnic 2000/43/ES a 2004/113/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/882 ze dne 17. dubna 2019 o požadavcích na přístupnost u výrobků a služeb

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1158 ze dne 20. června 2019 o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob a o zrušení směrnice Rady 2010/18/EU

Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání

Rozhodnutí Rady (EU) 2024/3134 ze dne 2. prosince 2024 o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států

Evropská rada

Strategická agenda na období 2024–2029, příloha I závěrů Evropské rady ze dne 27. června 2024 (dokument EUCO 15/24)

Rada

Doporučení Rady ze dne 8. prosince 2022 o přístupu k cenově dostupné vysoce kvalitní dlouhodobé péči 2022/C 476/01

Závěry Rady ze dne 2. prosince 2024 o nedostatku pracovních sil a dovedností v EU: mobilizace nevyužitého potenciálu pracovních sil v Evropské unii (dokument 16556/24)

Závěry Rady ze dne 2. prosince o zajištění rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem a genderové rovnosti pro všechny generace v kontextu demografických výzev (dokument 16065/24)

Závěry Rady ze dne 20. června 2024 o přiměřenosti důchodů (dokument 1398/24)

Závěry Rady ze dne 14. května 2024 o výzvách v oblasti fiskální udržitelnosti vyplývajících ze stárnutí obyvatelstva (dokument 9160/24)

Závěry Rady ze dne 12. března 2021 o začleňování problematiky stárnutí do veřejných politik (dokument 6976/21)

Závěry Rady ze dne 12. října 2020 o lidských právech, účasti a dobrých životních podmínkách starších osob v éře digitalizace (dokument 11717/2/20 REV 2)

Evropská komise

Plán pro práva žen (číslo dokumentu Komise COM(2025) 97 final)

Unie dovedností (číslo dokumentu Komise: COM(2025) 90 final)

Nedostatek pracovních sil a dovedností v EU: akční plán (číslo dokumentu Komise: COM(2024) 131 final)

Demografické změny v Evropě: soubor opatření (číslo dokumentu Komise: COM(2023) 577 final)

Využívání talentů v evropských regionech (číslo dokumentu Komise: COM(2023) 32 final)

Evropská strategie v oblasti péče (číslo dokumentu Komise: COM(2022) 440 final)

Strategický rámec EU pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci na období 2021–2027

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v měnícím se světě práce (číslo dokumentu Komise: COM(2021) 323 final)

Akční plán pro evropský pilíř sociálních práv (číslo dokumentu Komise: COM(2021) 102 final)

Unie rovnosti: Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030 (číslo dokumentu Komise: COM(2021) 101 final)

Zelená kniha o stárnutí „Podpora mezigenerační solidarity a odpovědnosti“ (číslo dokumentu Komise: COM(2021) 50 final)

Pověřovací dopis předsedkyně Evropské komise Ursuly von der Leyenové adresovaný komisaři pro mezigenerační spravedlnost, mládež, kulturu a sport Glennu Micaleffovi, Brusel, 1. prosince 2024

Evropský parlament

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 7. července 2021 o stárnutí starého kontinentu: možnosti a výzvy spojené s politikou zaměřenou na stárnutí po roce 2022 (2022/C 99/13)

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 19. ledna 2017 o evropském pilíři sociálních práv (2018/C 242/05)

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 16. února 2011 na téma „Na cestě k přiměřeným, udržitelným a spolehlivým důchodovým systémům v Evropě“ (2012/C 188 E/03)

Evropský hospodářský a sociální výbor

Stanovisko výboru EHSV: Starší lidé ve světě práce – systémové faktory pro dobrovolné delší setrvání v pracovním procesu (SOC/817 EESC 2024), 26. února 2025

Stanovisko EHSV: Zajištění horizontálního přístupu EU k podpoře mezigenerační solidarity v Evropě (Úř. věst. C, C/2024/6869), 28. listopadu 2024

Stanovisko EHSV: Dopad demografického vývoje z hlediska sociální Evropy, SOC 796, 18. září 2024

Stanovisko EHSV: Evropská strategie pro starší osoby (2023/C 349/06), 12. července 2023

Stanovisko EHSV: Bílá kniha – Agenda pro přiměřené, udržitelné a spolehlivé důchody
i)(2012/C 299/21), 12. července 2012

Organizace spojených národů

Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením, přijatá dne 13. prosince 2016

Rezoluce Valného shromáždění OSN ze dne 25. září 2015 „Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030“ (A/RES/70/1)

Rezoluce OSN 1: Politické prohlášení a Madridský mezinárodní akční plán pro problematiku stárnutí, 2002 (A/CONF.197/9)

Doporučení MOP týkající se starších pracovníků, 1980 (č. 162), Ženeva, 66. zasedání MKP (23. června 1980)

Jiné (zprávy, pracovní dokumenty)

Evropská komise: Generální ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele, závěrečný dokument skupiny na vysoké úrovni pro otázky rovnosti, nediskriminace a rozmanitosti: *Age equality and non-discrimination on the grounds of age* (Rovnost a nediskriminace na základě věku).

Úřad pro publikace Evropské unie, 2024

Evropská komise: GŘ JUST, Zpráva o rovnosti žen a mužů v EU z roku 2025, 7. března 2025, Úřad pro publikace Evropské unie, 2025

Evropská komise: Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování a Výbor pro sociální ochranu, *The 2024 adequacy report – Current and future income adequacy in old age in the EU* (Zpráva o přiměřenosti důchodů 2024 – Současná a budoucí přiměřenost příjmů ve stáří v EU). Část I, Úřad pro publikace Evropské unie, 2024

Evropská komise: Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování a Výbor pro sociální ochranu, výroční zpráva Výboru pro sociální ochranu 2024: *Review of the Social Protection Performance Monitor (SPPM) and developments in social protection policies – Key social challenges and key messages* (Přezkum monitoru výsledků v oblasti sociální ochrany (SPPM) a vývoje v oblasti politik sociální ochrany- klíčové sociální výzvy a klíčová sdělení). Úřad pro publikace Evropské unie, 2024

Evropská komise: Generální sekretariát, *The impact of demographic change in a changing environment* (Dopad demografických změn v měnícím se prostředí). Úřad pro publikace Evropské unie, 2023

„Population Structure and Ageing: Statistics Explained“ (Struktura a stárnutí obyvatelstva: vysvětlení statistik), Eurostat, únor 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing

Eiffe, F.F. a kol. (2024), „Keeping older workers engaged: Policies, practices and mechanisms“ (Udržet zapojení starších pracovníků: politiky, postupy a mechanismy), pracovní dokument Eurofoundu WPEF24030, <https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/2024-02/wpef24030.pdf>

Mahoney, J. a kol. (2024), „Measuring social connectedness in OECD countries: A scoping review“ (Měření sociální propojenosti v zemích OECD), *OECD Papers on Well-being and Inequalities* (Dokumenty OECD o wellbeingu a nerovnostech), č. 28, OECD Publishing, Paříž, <https://doi.org/10.1787/f758bd20-en>.

Sylke, V. a kol. (2024), „Loneliness in Europe: Determinants, Risks and Interventions“ (Osamělost v Evropě – klíčové faktory, rizika a opatření), „Population Economics“ (Populační ekonomie), Cham, Springer. ISSN 1431-6978, <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-66582-0>

„*Barometer 2023: Empowering older people in the labour market for sustainable and quality working lives*“ (Barometr 2023: Posilování postavení starších lidí na trhu práce v zájmu udržitelného a kvalitního pracovního života), AGE Platform, 2023, https://www.age-platform.eu/content/uploads/2023/11/AGE-Barometer-2023_vf_EN.pdf

„*Ageing with social rights – AGE Platform Europe’s contribution to the consultation on reinforcing social Europe*“ (Stárnutí se sociálními právy – příspěvek AGE Platform Europe ke konzultaci týkající se posilování sociální Evropy), AGE Platform, listopad 2020, <https://www.age-platform.eu/ageing-with-social-rights-age-contribution-to-the-consultation-on-social-europe/>

„*International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition)*“ (Mezinárodní encyklopedie sociálních a behaviorálních věd, druhé vydání), 2015, <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/B9780080970868340417>
